

Lục Tỉnh Tân Văn

Directeur Politique — L. MARTY
Admin. Génér. — NGUYỄN-V. CỬA
ADMINISTRATION
 BY RÉDACTION:
 Saigon, Rue Cathala, 453-455 (1er Etage)

GIÁ BÀN:
 Sem. ly, Trung-ly và Cao-ma
 Một năm... 5 \$ 00
 Sáu tháng... 3 50
 Ba tháng... 2 00
 Mua báo thì kể từ ngày mồng 1 và ngày 15 mỗi tháng mà phải trả tiền trước.

開新省六
 MỖI TUẦN LẺ RA BA KỶ:
NGÀY THỨ HAI, NGÀY THỨ TƯ VÀ NGÀY THỨ SÁU
 MỖI SỐ BÁN LẺ... 0 50
 TELEPHONE N° 170 Adresse télégr.: LUCIENNE-SAIGON

GIÁ BÀN:
 Bắc-vỹ, Lào, Đai-Pháp và THỰC ĐỊA.
 Một năm... 7 \$ 00
 Sáu tháng... 4 00
 Ba tháng... 2 25
 On s'abonne sans frais dans tous les bureaux de poste.

POUR LES ABONNÉS, s'adresser
 à SAIGON: Aux bureaux du Journal.
 à HANOI: Aux bureaux du Trung-Viet-Tân-Văn.
 On traite à forfait pour les contrats de longue durée. Les prix sont payables d'avance.

MỤC LỤC

1. — Vững bước còn hơn mau chạy.
2. — Phất cờ đại thương.
3. — Kinh cáo ngừ Đổng-bang.
4. — Nghe bớ mấy chi em, nghe.
5. — Trường học làm bánh.
6. — Ý ngó quả há!
7. — Thông báo.
9. — Vả giầy.
10. — Trư do diên dân.
11. — Tại ai mà ra nông nổi!
12. — Báo việc quan.
13. — Hướng truyền.
14. — Văn-uyên.
15. — Tin Đổng-dương.
61. — Phụng-kim-Huê.

Vững bước còn hơn mau chạy

Trong lúc này đi tới đâu cũng nghe Annam ta bần tình sự bần hiệp và lập tiệm mua bán đặng tranh quyền lợi cùng khác trứ.

Khởi là vui là mừng vô cùng. Ấy cũng là một cơ trời định cho xứ ta ngày nay việc thương có phất mình đó thôi!

Anh em nhớ lại mà coi, mấy năm trước ông Lương-khắc-Ninh và các đảng thượng-lưu khác nữa cũng có cố động việc thương mại trong nhứt báo như ngày nay vậy. Nhưng mà viết là ngồi bút, kêu rầu nước miếng, nào có thấy ai ra mà buôn bán chi đâu. Mà sao lại ngày nay, sá chi một chén Café của chệc, bán mất một đôi xu, nhứt báo có đống có mây ngườ, rồi thức tỉnh mê đặng cả xứ vậy?

Ông Lương-khắc-Ninh và mây ông hào tâm đó ối! Nay nay mây ông thấy vậy có khoái chi hay không?

Theo trí môn tội tưởng thì mây ông phải đặng chỗ vui hơn hết mọi người mà vu ầy chưa trọn là vì chàng phải như vậy mà phỉ lòng ao ước của mây ông đâu.

Trẻ em bây giờ đã tỉnh giấc mê say rồi, thì mây ông còn phải đi đắc đường cho chúng nó đi cho tới nơi tới chốn thì mới là trọn cái lòng nhiệt thành của mây ông cho. Mây ông là người hào tâm mà lại tuổi tác, trí độ cao xa, tánh tình đằm thắm, khi này phải ra công phụ lực nữa mà sắp đặt đầu đợ cho có lớp lang, rồi chỉ về cho trẻ em thấy rõ đường đi nước bước.

Có câu rằng « Vạn sự khởi đầu nan » Tôi e cho cuộc chiến tranh thương mại này, hai bên sức lực bất đồng: phía ta thì binh khí không sáng sủa, chiến trường chưa từng thấy, đầu cho quân lính đờm và có lòng sốt sắng cách mây đi nữa, mà không luyện tập trước, thì cũng khó nói ăn thua với chệc lăm.

Nhưng mà chàng phải vậy rồi, chàng ta thôi chí. Không đâu.

Ngон đến thương mại của quốc dân ta trời đã đót lửa cho rồi thì tay đặng ta, già, trẻ, bẻ, lớn, phải chăm nom theo đó học mà khâu tiếm vô đâu, cho mỗi ngày nó đặng thêm tỏ rạng. Cũng đặng thấy có chút nháng sáng ra như

vậy mà mừng quá xóm lại là lớn tiếng: Tẩy chay, tẩy chay, đũa chệc về tay là đứ dội một đôi hồi làm cho tất phứt phứt đèn mới nhen đi, rồi các việc trở nên người lạnh như xưa, thì lầy lầy thiệt hại quá chừng quá đỗi. Chừ rửa biết bao giờ mà đót đặng cái lửa lòng của con người ta như ngày nay vậy nữa?

Vậy thì cái mừng này cũng có chỗ quan hệ lắm thay, khiến cho đặng chàng an lòng, phải ra thò thè một đôi lời khuyên bạn đổng-bang chớ bôn chôn mà hư việc cả.

Trước hết chúng ta phải biết rằng: Người Trung-Huê đến Nam-việt đây lập cuộc thương mại đặng kinh dinh đó sộ như vậy, chẳng phải họ tài trí, văn-minh hay là giàu có hơn chúng ta. Tuy vậy họ vốn ầy xuống ngựa ở các ố đái, chớ vốn xưa là người hàn vi không sự sản nên mới là quê mà đến xứ người sanh phương lập nghiệp. Họ lập được cuộc kinh dinh như vậy chẳng qua là nhờ từ xưa đến nay chúng ta tại ngờ mất lòng trong nghề buôn, để cho họ một mình một chợ, và cũng từ lâu năm đó mà thôi. Nói cho phải, họ cũng còn nhờ một đấng thứ ba này nữa: là sự quen thạo việc buôn bán.

Thật vậy, họ quen thạo này có phải tại nơi ăn học trường nào ố đầu mô? Họ học lớn với nhau họ mà thôi; học từ khi lên Tân trường cấp qua tới đây; trước ố làm công trong tiệm, rồi làm tài phở, lán tới coi chủ tiệm người ta, sau rồi lại mới tách ra ra một mình một số. Ban đầu buôn bán nhỏ, sau mở ra to. Có phải là họ chậm đi mà bước đường nào vững bước này hay không?

Ngày nay chúng ta ra tranh thương mại cùng họ, đã biết khi này sức chúng ta có một chỗ họ đư trăm đư ngàn, mà người ý kiến cao xa đờm vô bản cớ thày rồi chẳng kịp thì chầy chúng ta thâu đặng cả quyền lợi trở về tay chúng ta hết. Chắc đặng như vậy là bởi có này: Thứ nhất chúng ta nhờ thày Langsa dạy biểu bày lâu, nay xem xem cũng vừa đủ mà tranh đua với họ, và lại sự học thức này thấy chúng ta càng ngày càng đặng thêm cho chúng ta hoài; thì từ

nhiên bước đường tương lai trong cuộc thương mại của chúng ta càng thêm đở nữa.

Thứ hai, các địa thế và địa lợi gì cũng đều còn trong tay chúng ta hết thảy. Bây lâu nay, chúng ta đành giao hết cái địa thế địa lợi ấy cho các chủ. Cho đến họ mới làm nên công việc, chớ từ bấy về sau nếu chúng ta quyết ăn thua với họ thì chúng ta không bán vật thò sản của chúng ta cho họ không mua hàng hóa của họ nữa, thì họ mua bán với ai?

Đã biết như vậy mà muốn cho nên việc thì chẳng phải một ngày một bữa mà nên đâu. Bây giờ thời thế gì đều phải hết, duy có một đấng này làm cho chúng ta muốn gặp không đặng: Là vì chúng ta chưa quen thạo nghề buôn; vội thì phải hư chuyện.

Trong nghề buôn phải trí đợ lắm chớ chẳng chơi! Muốn buôn thì trước phải suy tính sự lợi hại cho rành, như thầy lợi thì mới làm, bãng không chệc thì đừng làm thử. Thứ nhất là trong cơn này. Cả muốn ngăn người đợ đợ về việc buôn, nếu không suy tính trước, vội làm, ai ai cũng nói buôn bán thử, rồi sau không ai nên việc hết thì thiệt hại cho hậu lại biết là đường nào.

Bây lâu nay người khách-trở bán buôn một mình một chợ, eo sách ta nhiều nòi, ầu chốt bốt của chúng ta biết sự triêu phò mà kè, nhưng mà quắc đáp ta còn thiệt thà không đờm thâu đặng tới số bạc lớn này mà nóng ruột. Nay ngày giờ đã đến, trời đất mùi lòng, xảy ra việc một chén café ở đờng Hamelin, là một vật buôn rất nhỏ mọn mới bán 2 xu rồi nhày lên 3, làm cho trí ngu cũng bết rằng người chệc hiệp ta, ăn gian ta quá thế; cho nên xúc động nhơn tâm cả 3 triệu người, ứng ra một tiếng mà kêu mua bán. Từ đây chúng ta lấy cái chuyện chệc chệc này mà để kỷ niệm làm chớ phải nhĩn cuộc thương mại nhà ta. Họ nhờ tới chuyện ấy thì phất giần, phất xé gan rồi mỗi ngày chúng ta lại thêm tiếm mua bán hoài, môn hàng nào Annam có bán thì đờng mua của chệc, sá lần khách-trở từ bước đờng, thì e ố: thương mại ầy e một ngày phải trở về ta hết.

Nhưng mà xin chớ làm, đừng lấy chớ khách giận ầy làm ra cuộc thù chung trong nước, như chệc thì nhứt-bồn vậy, mà khuyến quốc dân tu tập đạo đờng thương-mại của chệc liên hay sừ cũng chẳng đặng bởi vì trong ầy cũng có nhiều chỗ thầ lợi cho chúng ta?

Và cũng đờng khích đờm chí vội họ mà sanh ra việc bất bình làm cho nhọc lòng Chánh-phủ. Ngày nay công việc đã khởi đơan, xin đờng nay sốt sắng mà người lạnh, chúng ta phải gần công bẻn chỉ mà làm cho nên việc. Công cuộc khách-trở gây dựng trên một trăm ngàn đư, chúng ta có thể mà làm nên ngàn đư ba chục năm trở lại đặng như vậy cũng là mau, đờng muốn mua hơn mà hư việc.

• Vững bước còn hơn mau chạy.

Phất cờ Đại thương

(Tiếp theo)

Việc giao thiệp với xứ ngoài

Ta lăm ăn lâu ngày, nhà Ngân-hàng đã biết. Lúc ta muốn mua hàng nước nào, trước hết phải viết thò hỏi cách họ định bán sỉ, cho huê-hồng bao nhiêu, bán chịu cho mấy tháng, tiền các tính thế tiền tây, hoặc theo tiền bẻn nước họ, và định thế giá bạc ta lăm sao?

Vi dụ: bẻn Nhứt-bồn một « Yên » (1) hai đàng định nhau trước theo tiền tây là mấy ngàn, sau đầu bạc có lên xuống cũng cứ theo, đó mà tính.

Ta cũng phải nói cho họ biết trong vụ tiền bạc mua chác chịu đợng, thì cứ Hăng-bạc Đổng-dương mà tính toán. Còn trong vụ bắt hời nhau như Lục-tỉnh thì họ cứ nời Soái-phủ Nam-ký Saigon, mà xin phần xử.

Tới phiên, họ cũng phải chỉ cho ta như vậy: là họ có quan Lãnh-sự tại Saigon.

Các đờng giao kết xong rồi, ta cần mua hàng chi nói cho rõ mà báo họ gọi kiểu trước, cho ta xem đã, chớ vội mua mà gặp hàng mất; tuy là xin người ta gọi kiểu hàng, song ta phải trả tiền hàng kiểu đợ, vì như mới lần đầu thì họ gỏi cả hai ba chục thứ, có nhiều món trọng giá chẳng phải cho không đợng, cũng có cho, song ít lắm; lại phải nhớ mà đờn họ gỏi hàng kiểu theo số bạc của ta định trước; kiểu hàng thì mỗi thứ một cái, thứ nào nhẹ tiền lăm thì mới mỗi thứ một l (2) mà thôi.

Tỷ như mình muốn hỏi đồ văn-phòng mà chẳng định giá bạc thì có thể cho họ thừa đíp mà gỏi nhiều món hàng ể, hay là hàng mà thì liệt hại cho ta lắm, nên ta định trước một số tiền mua kiểu thứ này bao nhiêu, thứ kia bao nhiêu, ta nên kỷ mà đờng việc ầy.

Đầy xin to thêm rầy ầy ngoài trừ một đờng, thì các đờng khác ít

Vấn ầy đờng bẻn Nhứt-bồn. Mỗi l ố 2 xu. — Bắc-ký kén 1 ta, tiếng Tàu.

XA-BONG MAT-XAY
 Tốt nhất cái Đổng-dương

Con ngựa một sừng

Hiệu L'ALICORNE

HAO-VINH Công-ty (HANG ANNAM)
 146th Rue LePrieur, Saigon
 AGENT EXCLUSIF

TRUNG-NGON

hay bán chịu lâu; có chỗ họ bán một tháng mà thôi, mà lại kể từ ngày gửi hàng, qua tới xử ta thì lâu đi chán một tháng trường. Chúng tôi thì ta phải trả bạc liền cho nhà Bàng mà rút « trở nhận hàng » mới được lãnh như đã nói trước, chẳng khác nào như mua cách trả bạc lãnh hàng (contre remboursement) nơi nhà giày - thép.

Cũng có khi ta mua hàng như thứ nhẹ cân, hình thức nhỏ (như đồ nữ trang) nhằm xử gửi tặng thì họ cũng gọi theo nhà giày - thép như vậy nữa; ấy rất tiện, ta khỏi làm lời khai cho số Thương-chánh.

Còn nếu ta mua nhiều, phải dùng thùng lớn mà gửi theo tàu đó, chúng tôi phải đem thùng vào kho số Thương-chánh, ta phải làm lời khai và đóng thuế; ngoài trừ hàng nước Pháp, có nhiều thứ hàng khỏi đóng thuế mà thôi.

Mua bán lớn nên sắm một cuốn luật đóng thuế xuất cảng, nhập cảng, cuốn ấy kêu là Tarif des Douanes, mà xem thì tiện. Như chưa mua sách ấy được mà muốn biết trước tiền thuế thứ hàng gì là bao nhiêu, thì hãy đến số Thương-chánh mà hỏi cũng được.

Mua chịu

Tôi thường nghe rằng tiệm khách mua chịu các hãng (Pháp, Anh) đóng, còn ta thì không, tưởng chẳng phải vậy đâu; không lý mấy hãng mà tây vì người hơn ta, vì buôn bán thì tiệm khách nhiều ta ít, nên mấy hãng phải muốn người kiếm mới hàng bán si (compradore) là người khách cho để bề nói năng mà thôi, chứ cốt chỉ cũng cầu đóng mỗi hàng vậy chứ.

Tiệm khách thường mua si của các hãng lâu ngày đã quen biết nhau rồi, mua bán đánh rành, bạc tiền thu tin thì sao hãng lại chẳng bán chịu, còn ta thì chưa quen, ai biết đâu mà dám bán; huống chi người mà-chính cũng chẳng biết ta, nếu ta làm quen mua một lần lần sau họ cũng mới mua chịu nữa mới. Đến chừng ta mua chịu đặng chút ham mà mua nhiều, hãy liệu sức bản của mình, mỗi hàng nhiều ít, nếu để hụt hạp tới kỳ trả chẳng có thì sau người ta đã chạy mất.

Mấy năm trước, sau họ biết mình, buôn bán từ-riết, nếu có món hàng mới mới thì họ cũng kiếm mình mới mà bán như mấy tiệm khác vậy; vì mà-chính kiếm được mới bán nhiều thì chủ hãng cho họ hoặc ăn huê-hồng, hoặc mau tháng bổng.

Các hãng thường bán chịu từ một tới ba tháng. Ta tuy vốn ít mà ta mua ít, ta có thể trả đúng kỳ hạn thì cũng như họ.

Đó là nói mấy nhà bán lẻ của ta và của khách tại Saigon. Còn như các tiệm ta ở mấy tỉnh ngoài thật cũng khó bề làm quen hơn, song ta cũng cứ lên đó làm quen lần đầu, sau viết thư lên xuống cũng đặng.

Còn người khách, họ nhờ tiệm cái hay là tiệm bán si của đồng-bang họ ở Saigon bán cho, vì họ không có thợ tư giao thiệp bằng chữ Pháp và chữ Hồng-mao; mà xin nhớ rằng mấy tiệm lớn của người khách ở Saigon đó cũng đặt trước với mấy hãng Saigon mà mua si vậy. Ấy là phần nhiều. Họ cũng có mua thẳng qua Âu-châu, song ít lắm (ấy là tiệm nào có người học chữ Âu-châu).

(Nói tới đây tôi lại, nhớ người khách ở Saigon; Cholon, mấy năm trước, chúng nhau mà lập trường dạy

chữ Pháp cho con cháu họ học hành, chứ trước nay họ chẳng có trường riêng, chỉ cho học chung với Annam lo là vậy thôi. Nếu ngày nào bọn học sinh ấy thành tài lớn lên, thì không phải lo tranh làm quen với ta đâu, chỉ lo việc thương-mại, làm hoa cảng kịch liệt thêm cho ta mà thôi).

Ấy vậy chúng ta đầu bán lẻ, đầu bán si cũng có thể kiếm được mấy hiệu hàng bán si hay là mấy nhà công-nghệ ngoại quốc mà mua hàng. Mấy trang ra buôn bán có nhiều người biết chữ Pháp, thì cứ mua thẳng bên Pháp tiện hơn. Mà nếu biết chữ mua đem về còn bán si lại cho khách cũng đặng, chứ lo bán lẻ mà thua họ, xin đồng-bang kỹ xét.

Nhiều tiệm khách đều bán hàng Âu, Mỹ, chứ chẳng bán rông hàng Trung-huê đâu, cũng mua đi bán lại vậy.

Chúng ta há chẳng làm đặng vậy sao?

Một điều này Đồng-bang nên xét: như nhà Samaritaine, Bon Marche, Louvre, Printemps bên Pháp, đều là tiệm bán lẻ mà cũng còn lời đặng thay, vì bằng ta mua thẳng qua các nhà buôn si hay là nhà công-nghệ như mấy tiệm bán lẻ bên Pháp đó, thì lợi là dường nào.

Đấy nói lại việc mua chịu ai ai cũng rõ mua đặng hàng chịu thì có lợi: ta khỏi ra vốn trước mà có hàng bán đặng, lời cũng có lợi to; song mọi việc chi hệ có lợi thì có hại, bởi sự buôn bán có lúc đắt, lúc ế.

Mấy hãng họ bán si chịu chẳng phải vì bán chịu mà bán mắc hơn bán mặt bao nhiêu, bởi các tiệm khách có thói mua chịu hơn là mặt, phần nhiều hãng, đầu bán mặt, bán chịu cũng một giá mà thôi.

Ấy họ chỉ cần bán cho chạy bán nên đã để giá si/hút định, chịu mặt cũng trong vài tháng lấy bạc, cũng có khi mình mua mặt kéo dài làm thì họ mới trả huê-hồng cho mình 20% mà thôi.

Chúng ta phải phòng, chớ thấy dễ mua-chịu mà ham mua nhiều, phải để đặt cho làm rõ biết ai lại chẳng muốn buôn to bán lớn, song sách nhỏ có câu; chỉ dục đại thì làm được tiền, vậy nên phải tiêu tâm kỹ xét.

Khi nào hãng mà người ta bày món hàng này, muốn bán kia, cả buổi báo chuột khuyến-mời, thì ta phải chú tâm lựa mua món nào bán kíp mà ta đến kiếm mua đó, họ vì ta đã định mua nhiều, nên họ sau có vị tình họ làm thì mua một chút định thứ khác nữa thôi.

Ta nên nhớ rằng: khi vào hàng mà bị người ta mới mới, lại khoe món này bán món kia rằng để bán giá rẻ lợi nhiều, đem cho ta xem, chực thứ đứng cả buổi lâu, mới mới suy xét lại vì nề họ nữa, bởi thấy họ lắt công cùng ta làm thì khiến cho ta mua nhiều món hàng về bán không đặng; ta phòng như vậy mà chẳng khỏi hàng đắt còn trong tiệm thay.

Người khách có thể mua chịu nhiều, bởi họ bán đặng: là máy chủ tiệm lớn, si hàng về họ còn chia cho các tiệm đồng-bang họ bán si lại cho các tiệm nhỏ, và gửi cho tiệm ngành ở mấy hạt ngoài. Vậy khi ta vào hàng mà gặp họ đàng mua, chớ thấy họ mua nhiều mà ngỡ ta hàng hút rồi nóng trang theo họ, hoặc chủ hãng cho ta xem toa các chỗ

mua nhiều đó mà kích ta: ta phải để đặt lắm.

Tiệm khách bỏ hàng chịu nhiều như vậy hai ba tháng mới trả; trong đó họ lại còn có thể lợi khác, là khi nào họ cần dùng bạc, họ đem bán lỗ vốn một ít đặng lấy bạc mà chi dùng; như tới kỳ trả họ (họ thiếu nơi khác) như mượn vay mà mua hàng khác bán mau chón và lời hơn thứ đó.

Họ lựa món hàng nào bán chạy luôn luôn là món thường dùng của thiên hạ, thì họ rủ nhiều tiệm chung nhau lại mà mua mỗi lần một ít cũng rất nhiều thì rảnh, đem về mà chia lại cho nhau. Vậy nên mình cũng tới hàng ấy mà mua lại chẳng đặng đồng giá với họ, bởi ta một tiệm có mua nhiều là năm, mười ló, còn họ thì đặt trước với hàng mua tới một hai trăm ló, tức nhiên giá phải khác xa nhau thời thắm; mua nhiều như vậy mà cũng mua chịu đặng, rồi các tiệm họ định một giá với nhau mà bán, chẳng ai bán rẻ hơn ai, khó cho ta tranh với họ lắm. Đồng-bang ta có lập hội thương mại, cũng nên làm như vậy thì mua được hàng rẻ, rồi chia lại các nơi.

Mấy tiệm khách buôn lớn nhờ có tiền nhờ bỏ hàng của họ thì họ cứ đến hàng mua chịu gửi đầu chẳng cho dứt; như họ mua ba tháng trả, thì dụ: ngày mồng một tháng giêng mua 300\$00; rằm tháng giêng họ lại mua chịu thêm 300\$00; đầu tháng hai họ mua thứ nào đó 300\$00; nửa cứ mỗi tháng mua hai lần là 6'00\$00; trong 3 tháng để thì họ mua hết 1.800\$00; kể nội trong tháng giêng hàng mua 600\$00; thì cuối tháng giêng họ bán đặng ít nào cũng 150\$00; số hàng mua tháng giêng và tháng hai thì là 1.200\$00; cuối tháng hai họ bán đặng 300\$00; qua cuối tháng 3, bán đặng 450\$00; hết hàng mua chịu nhiều thì bán đặng càng nhiều. Vậy cộng số tiền bán đặng trong 3 tháng đó là 900\$00; bược qua mồng một tháng tư tới kỳ trả bạc mua chịu (cái toa thứ nhất) là 300\$00; thì họ còn dư lại 600\$00; đặng từ... theo như cách lý thì đây, nếu họ mua nhiều thì số bạc càng dư nhiều, họ cứ như vậy mà luân chuyển mãi mãi, như hàng đó mà làm ăn việc khác, mỗi kỳ miễn trả đúng thì mua đặng luôn; tuy vậy mà mua bán quen rồi họ cũng dễ người; có nhiều khi tới kỳ họ cũng trả thế vậy, mà hãng rõ họ chẳng phải trốn tránh thì cũng không làm thất thiệt gì.

(Còn nữa)

Ly-hư-Du

KINH CÁO NGÃ ĐỒNG-BANG

Chúng tôi mới vì thương-quyên của ta mà về tay khách đã lâu rồi, e ngày sau đoán hậu lai của ta phải bị cái gian-ác hiện này áp chế rồi ra một thứ dân-tộc bán cũng có khổ. Vì vậy mà chúng tôi xin bày chi nhắc nhở đồng-bang ta ra mà tranh thương với khách, dân dân vun nên kinh-tế trong nước, nhưng cũng thấy Đại-pháp mà hưởng lấy cái phúc trường sanh, cho khỏi bị khách-trừ khi ta làm nổi.

Vấn thường nay khách-trừ ở mua bán nước ta, thù lợi một mình một chợ, còn chúng ta thì mặc cui các chôn ruộng vườn, chẳng biết thương nói giống cũ, chẳng biết tiếc lợi quyền chung; vì vậy cho nên nên kinh-tế của họ càng cao, đây đoán-từ của họ càng chắc, còn dân ta

thì xem dường một thứ dân-tộc vô tình trên thế-giới. Đồng-bang ta nghĩ coi, họ đường ấy, ta làm vậy, làm sao mà họ chẳng khi ta, chẳng nhục ta cho đặng. Nghĩ cho kỹ đó mà coi, giận người rồi cũng giận ta.

Mấy gã vận-hội đòi xây, dân ta đã thấy cái nhục với khách-trừ từ bấy lâu đó là cái nhục của ta với đên, nào phải tại ai. Nhưng thiết nghĩ vì, là tại chủ, chúng nó là khách, nương ngụ xứ ta mà mưu sanh, là thì chúng nó lấy đên rĩa là để giao tiếp với ta mới phải chứ. Mà chúng nó chẳng phải vậy, xem dân ta như kẻ thù, cho dân ta như mối rợ, ngày thêm một ngày, năm thêm một năm, đến đến ngày nay, làm cho dân khi ta trở nên kích động.

Vui làm Đồng-bang! Mừng làm Đồng-bang!

Sự vui mừng biết lấy chi cần. Mới trở tháng này, mà dân-khi ta tràn trong sâu tình, tiếng tranh thương như sấm bùng tai. Nào là hội lớn, nào là hội nhỏ, quyết dứt đường buôn với chợ, gây mối lợi cho ta, chớ khỏi người khác có cùng một thứ dân-tộc sanh trên hoạt-vô.

Nhưng đống-báo ta lấy nghĩ cho chính, vì việc khách-trừ nhục ta mà gây ra cuộc tranh thương này, ấy vậy chúng ta phải lấy một đức chánh đàng ra mặt mà đi đấu công người, tranh lợi chôn thương-trường, ai không ngoan thì đặng, ai có quyết thì hơn, làm sao cho ra mặt tranh phu dụng sự, cho người đên chết cũng chẳng dám khi ta mới là cái cho. Chớ đừng nghe lời những bọn phi-nhờ bày dêu, vu hoan giả họ cho người, mà sanh dêu gây gổ, làm cho chúng nó chế cười như cách của ta. Nay ta một lòng thương-quyên-lợi của nước nhà, năm hai chữ CÔNG-THƯỜNG mà trắn đua chen khách-trừ, vậy thì ta làm một phen cho biết thử bưng. Chúng ta cũng chẳng so đo việc ta tiêu với khách-trừ mà chi, cho ra người bực lượng. Chúng ta chỉ biết ta là chủ, Đại-pháp là thù, chúng nó là khách, thì cũng đủ hơn chúng nó rồi. Là vì chúng nó làm khách, chúng nó khi thị ta, hàng để lòng muốn cho dân ta ngu, cho chúng nó để bày dêu quyết trả mà thù lợi, là lẽ tự nhiên, ta chẳng cần phải luận với chúng nó. Vậy nay ta muốn tranh thương với chúng nó, làm cho chúng nó phải thua ta, thì ta phải dụng thế nào cho thương-quyên của chúng nó phải về tay người Nam-việt? Nếu đồng-bang ta U một lòng, thì có khó chi đâu. U là v.

KHÓC LÒNG NGƯỜI KHÁCH TRỪ, QUYẾT LÒNG THEO ĐỒNG-BANG.

Tôi thấy đồng-bang ở ta là chủ bản mà người ta chủ mua, ta ngó ra chúng nó mới làm coi chúng nó có sức coi không cho biết, ta phải tranh trường tranh đấu với chúng nó mà chi cho ra người bất năng dụng vật.

Vậy thì nay ta đồng lòng hô lên một tiếng rằng: **Đồ thổ-sản của ta, ta bán cho người Langsa, tiền bạc của ta, ta mua hàng hóa của người Langsa, ta đặng lòng như là ta lập cuộc vậy** thì tranh-thương với người Langsa, thì thấy họ chủ thương-quyên đên của ta mà trả. Xin đồng-bang ráng lay.

NGUYỄN-TỬ-THUẬT

"NAMPHONG"

MỖI THÁNG XUẤT BẢN MỘT KỶ
 Giá:
 Tron năm. 4500
 Sáu tháng. 2 00
 Mỗi số. 0 40

cảng phố lâu số 1, sau Lạc-linh-Khách-Sạog của M. Trần-quang-Nghiêm. Muốn gặp khai trường như ý, nhưng bởi ngày giờ rất hẹp, nên để đầu tháng Octobre khai thì tiện cho trong Lạc-Tinh haykin. Vậy tôi xin định ngày khai trường là ngày 1er Octobre 1919.

Ý ngộ quá há!

Tiệm bán thịt heo thịt bò, của Annam

« ĐẠI-HƯNG HIỆU »

Tại Châu-thành Gia-dinh

Qui-Ông và Qui-Bà,

Nóng lòng vì lợi dục thúc của các Báo quốc-âm, then mặt vì một lợi quyền của quê hương, muốn nương theo cuộc đoàn-thể của dân ta, nên chúng tôi vốn là người Annam ngụ tại Bà-chiểu, nong ná lập thành một tiệm bán thịt heo và thịt bò, trước lò long công công, sau giúp cho các bà các ông hàng có lòng sốt sắng và hỏi mỗi thương quen cho quê vức, có chỗ mua mua, khỏi mua của khách-trú nữa.

Chúng tôi xin nhắc các bà các ông một điều này, vốn là việc chung cho quốc thể, chứ thật không phải vì tư lợi cho chúng tôi, là khách-trú bán thịt heo ngoài chợ xưa nay hằng quen thói quăng đi giựt lại, nói mai bán một mua mà khinh bỉ chúng ta là người vác tiền đến mua của hân bán. Các bà các ông nghĩ coi hẳn dĩ chúng ta ra thế nào. Bởi hẳn vậy nên mới có việc ngày nay, là việc người sanh trưởng máu thịt Annam quyết tuyệt đường máu thịt Annam quyết tuyệt đường máu thịt của hân bán và người Annam ta không cho thịt mà bán thì biết đâu mà mua cho tới cái lòng đoàn-thể rất sốt sắng nhiệt-thành của chúng-tộc ta. Bởi đây, chúng tôi ra làm, đặng rõ ràng cho nơi giống Annam ta tại Bà-chiểu này.

Thiem chúng tôi khai-trương kể từ ngày 5 Octobre 1919.

Chúng tôi trông mong các ông các bà rộng lòng hạ cố, trước giúp cho chúng tôi đặng vinh-vien lâu dài, sau là làm cho người Annam ta thấy nên việc mà ham học gác chơn lên đường thương-mại. Sưa nữa là làm cho khách kiều cư đời lòng khinh bỉ mà phải kiêng né chúng ta.

Chúng tôi lập tiệm ra mà buôn bán thịt đây chủ ý có một điều là làm cho người Annam ta khỏi cảm giận khi mua thịt và khỏi tức lòng lúc bán heo đó thôi.

Chúng tôi cũng mua heo sống đem đến bán tại tiệm chúng tôi hay là kêu tới nhà mua, rồi cứ tính cần nổi bao nhiêu thì trả tiền bấy nhiêu, chứ quyết không lèm theo khách-trú xưa nay vậy, trả quan một mua tám tiền, chế heo ốm, heo bò mắng v.v.. Chúng tôi chỉ xin các bà các ông niệm lòng đoàn-thể mà giúp chúng tôi, chúng tôi rất thắm cảm thành minh.

Nay kính
Cộng-ty

VIỆC MỚI TRONG NƯỚC

(Nouvelles du pays)

GIÁ BẠC VÀ GIÁ LÒA

Giá bạc cho nhà-nước... 71.95
Giá lúa, tr 68 kil, chở tới nhà máy Chợ Lớn (bao tr lại) : 5810 tới 5820

NAM-KY

(Cochinchine)

Sài-gòn

Mất giấy thuê-thân

Chú Ng-v-Kê 18 tuổi quê ngụ tại Đức-Hòa (Chợ-lớn) đi chơi thế làm sao mà bỏ mất giấy thuê-thân kiêm hoài không ra lại gặp người cùng bị mất

Giấy cầm-đó: Là A-xám Lương-Thập ký ngụ tại đường Kỳ-hòa số 55.

Cả hai, đi quanh quẩn một hồi rồi đi thưa bốt. — Bỏ.

Xe đung

Tại châu-thành Chợ-lớn có một chú thiên hạ đóng đò, xe có liền miền qua lại, thật là nơi rất hiểm nghèo cho kẻ qua người lại, đó vậy, còn đường thề trước nhà quan lớn Đỗ-Hữu, lại là cái bến xe, nào xe-bò, xe-kiên, xe-kéo đầu chập lén, có nhiều khi xe khác qua không muốn đặng.

Ước ao chỗ chỉ số tuần cảnh Chợ-lớn ra lệnh cho lính gác nơi ấy phải hiệu xe đầu nơi đường ấy cho có phía, khi nào muốn đi phải đi thẳng ra cho đến đường Marius hoặc cầu Đường rồi quanh qua ngã khác mà đi, thì có lẽ tránh khỏi sự đụng chạm nhau.

Chớ tôi thường thấy xe đầu hai bên lề đường chững muông đi, vùng quanh tức ngang xe, mà cũng tế cho máy chủ chấp tiền muốn quanh xe mà không ngó trước xem sưa, vùng quanh đũa, xe đàng/sau đi trở tới ngừng không kịp tức nhiên phải đụng.

Như mới rồi đây xe-kéo số 426 chạy trở tới đung nhảm xe-kiên 149, thiếu chút nữa tên xe-kéo là Trần-v-Ho bị cán mà chớ. — May, không sao.

Ở lậu

Tới tháng này ư chưa chịu lấy giấy thuê-thân còn đợi tới lúc nào nữa, làm cho sở quản cảnh mắt công tra xét.

Như hôm 23 rồi đây lính tuần Chợ-lớn, xét số một hiệp bắt được 12 chú..... thấy đều dẫn ra sở tân-đạo gia nạp, nếu rồi đây không có ai đem giấy đến nhận thì số ấy sẽ cho giấy tại phân bộ Trưng-Huê.

Toan một bề đặng thầu lợi

Từ ngày Annam ta khởi sự bán buôn đến nay coi thế rất thanh hành, cũng nhờ các báo có đống, nên đống-lang tr ngày nay mới biết chữ đoàn-thể ra thế nào.

Thật là một việc rất mừng, những nhà chủ xin chừ vì thương giá rẻ có thể nên được vậy rồi làm cho quá, việc một hai tiệm café, chừ vì đi cho bán làm café rất nên đời đã.

Ước chi chừ vì rằng làm cho đặng đặng, trước lợi ít sau hóa to, chớ có bán qua mà mất chỗ bị vụng, chừ vì vậy ta đi chừ vì oi.

Bạc biệt bay

Tên Trần-Chánh, 47 tuổi, làm công tiệm vàng hiệu Ky-Yung, ở đường Cầu mát, số 179, bừa nó chừ đưa cho 20 grammes bạc biếu làm đố, y nói liền thời một bồi bạc bay mất. Chủ tiệm đi thưa, xét ra thì bạc sự nóng bay nằm trong túi tiền thợ mà trốn. Chủ tiệm thấy của không đáng bao nhiêu, nên lấy bạc lại không kêu nại.

Cả mô là đồ làm bằng

Đến 24 septembre, chệc Trương-Chiêu, 22 tuổi, (Quảng-đông) số giấy 68.201, ở đường quay de Mytho, kéo một cái xe-tay số 709-C, chở đầy những bao đượ đố hàng bông. Bởi nó chở đầy quá nên khi đi tới ngã ba đường quay de Mytho và đường Paris, một cái bao rớt xuống nhằm cái xe-kéo số 719-C, làm cho sườn xe và cái về bên tả đều dẹo đi hết. May không trúng tên xe-kéo. — Thường.

Y lớn ăn hiệp

Ng-thị-Quý, 32 tuổi, vợ chệc (Quảng đông) và Ng-thị-Di, 20 tuổi, buôn bán đũa, đống ở đường hẻm Gia-long làm chi không rõ mà ban đầu còn gầy lòn ốm sòm một hồi rồi sau áp lại ầu đã, niều đầu, thoi dầm. Con của Thị-Quý là tên Minh-hưng Chung-kieu, 18 tuổi, lại còn ra binh mệ. Hai mẹ con xem đánh, đàng kia một mình cự không lại phải là « ma-tà » Lính bắt về bắt làm giấy dầy hai mẹ con ra tòa, còn Thị-Di thì bị thương tích phải đem vào nhà thương Chợ-ráy.

Ăn cướp chệc

Đến 24 septembre, một đàng ăn cướp gấu tên khách (Quảng-đông), đứr cầm giấy cầm-đó phá cửa vào nhà đống hàng chúng nó tên Tân-Hải, 23 tuổi, ở chung với xóm Huỳnh-Lông, 43 tuổi, Tông-Đệ, 22 tuổi, tại đường Boulevard Charles Thomson. Ăn cướp đánh đập tại gia và lượm áo quần và đồ nư trang đứr 41 \$000 với bài chi, giấy thông-hành của Tân-Hải rồi đi mất. Lính theo bắt đặng tên Quảng-dông Huỳnh-Sanh, số giấy 124.739. 37 tuổi. Còn đưng tám kiem năm tên kia.

Vả giầy

Tại Chợ-mới Saigon, ngôi gần phía Trưng-châu bước vào, có hai người Annam và giầy.

Xin qui ông và qui thầy, qui cò, coi có giầy có thế và lại dùng đem mượn hai người đó và đặng giúp cho đống-bang mới ra nghề có thể tranh với khách. Vậy mới qui cho.

Tự-do diển đản

(Tribune Libre)

Phnom-Pneh, le 23 Septembre 1919.

« Phải sao chừ vậy »

Kính chúc cũng các ông chủ bộ cho đặng an ninh; sau đây tôi tổ cũng các ông đặng rõ, tôi có mua L.T.T.V. ở nhà Trương xuân và có ghé mắt xem báo, nói về Annam đã buộc giấy Đoàn-Thể, còn người Annam ở Châu thành Nam-vian sao diển nhiên tựa thì, không ưa quấy chi hết; mấy ông phân phiến như vậy cũng phải, nhưng mà các ông sót tình dùm cho người Annam ở trên này đến đặng ngụ tại Nam-vian ở dưới Lạc-thị rồi lên đây, nghèo mới đảo xử đó mà kiem ăn, chưa đủ sức mà làm, muốn vật chi cũng về tay người khách, còn những người Annam có tiền trong nhà nhưng đối ba ngân, có chừng năm ba người như vậy và mặc việc quan. (Đó là mấy thầy có chức phận lớn); còn người giàu thàng tay, trong nhà đối ba muông, phân mấy người đó là tay ít ăn học (Đó là phân các lái biền).

Muôn cho Châu thành Nam-vian mau tân phát, ít nữa phải như các tay đống ra giúp sự, hay là kẻ chi, xin chi báo giùm; chừ đố có lẽ sánh với người Lạc-linh mới đặng. Các ông nghĩ coi, trong sáu tỉnh nhớ các ông kéo rêu hết sức hết gân như vậy? Nam-vian của mệ mụi lém kêu cách gì cũng ngu boai.

Tôi coi bộ lúc này người khách ở trên này khi bạc người Annam trong xứ; tức làm mà phải sao chừ vậy; biết làm sao mà chông cự cùng hàng. Người Annam trên này bị chệc xó lò mồi hết rồi; xin các ông làm ơn gờ ra dùm một chút.

Muôn cứu khỏi, vốn ít nư 200.000\$00; ai có, ai dám ra.

Tôi xin kẻ sơ sơ thiếu đưng vật chi: Epicerie. Tailleur et Cordonnier.

Marchand de charbon et bois de chauffe-fège. Marchand de riz et Nuoc Mam. Café et restaurant français et annamite. Dorrior. Boulangerie.

Còn nhiều lắm kể không hết, phân có người cao-mền, buôn bán cũng khá một chút, nhiều ông ở trên này có tình mà làm không nổi, vốn ít; phân người cao mền biết làm sao mà giao thiệp đặng, như có làm ra thì Annam mua của Annam đã đành rồi; còn người cao mền làm sao; nhiều người cũng có làm một hai lao, lò phải đống cừ, Annam lén ngu trên này cũng ít.

Các ông có thể chi làm đùm thừ coi; hay là chỉ báo dùm làm phước.

Tốt télégraphiste principal.

Năm nhâm mới đây

« Đoàn-thể chệc »

Buổi chiều kia tôi có việc phải đi xuống bến đò Thủ-Thiên thị và đi và suy nghĩ về sự tuyệt-giao với khách-trú chệc bởi một tách cà-phê mà gầy nên việc. Uống mấy thầy đã hai tháng nay không uống cà-phê chệc bán nữa, mà nhứt là nhờ các báo quốc-âm có đống nên ngày nay mấy người thừ lăm cũng trong. Các sở, mấy người bồi bệp cũng chẳng còn ai vào tiệm cà-phê của chệc mà uống nữa. lâu đến trẻ nhỏ cũng không vào mà mua bánh trái chi. Tôi suy nghĩ đến đây tôi lấy làm hơn hờ lăm vì thấy đống-bang ta ngày nay đống năm mới đây « Đoàn-thể » mà phăng tới. Khi tôi vừa đi ngang qua tiem cà-phê khách-trú ở đường Vannier, tôi có ý ngó vào coi bọn chệc bán cà-phê ở có buồn rầu chi không; song vừa ngó vô thì tôi thấy MM. M. B. và B. B. ở đống đũa làm thừ toán tại hăng Tàu Namvang đàng ngồi uống cà-phê trong tiem, tôi lấy làm mừng cơ quá, lại đặt đi cho khỏi chớ đó, tôi và đi và nghĩ thàng trong bụng có lẽ ba ông này xem các báo quốc-âm thấy có nhiều ông thúc hỏi đống-bang mau tình giắc đặng năm mới đây Đoàn-thể mà phăng tới, bộ khi ba ông này quynh nên năm nhâm mới đây Đoàn-thể chệc mà phăng, từ hai tháng nay mà chưa hay đó.

Vậy tôi xin ba ông hãy xem lại cho kỹ rồi bước ra đặng năm mới đây Đoàn-thể của nước ta mà phăng cho kịp kéo muông.

Một người đọc báo

Biên-hòa, le 24 septembre 1919

Kính thám ông Tông-ly và ông Chú-bùt cho đực ba niên giá. Lão. Sau xin hai ông an hành báo sưa đây mà mưng đùm cho đống-bang xứ Biên-hòa nay mới vừa đảo giắc. Từ mấy người năm nay trong ở xứ Biên-hòa, xem trước năm sau này sẽ tiem của khách-trú, nay cũng nhờ họ báo chi của chệc Ly-Thiên nên hôm nay, trong xứ đả đừ ra đực một tiem cà-phê Annam, nay lại tiem một tiem cà-phê. Tiem này của M. Trần-hiêu-Liêm xuống ra lập ở chợ. (Góc là tiem chệc sang lại) trước là tranh một lợi công bọn Shinoa sau lại đặng kết giấy liên lạc cùng đống-bang trong xứ. Tiem ấy đã khai trương hôm ngày 23 septembre 1919. Vậy tôi xin các ông đặng trong tình, vậy tôi xin các ông đặng, lờ nhỏ ra ơn chừ đả đừ đả đừ đả đừ cho hai tiem Annam ta cho mau thành lư.

Sau đây xin mấy ông này là trong tình hãy noi theo gương Saigon và trong Lạc-châu, kêu nhau hùn hiệp cùng nhau đặng xuống ra lập một tiem báo đố tạp vật trong bốn tỉnh mà vừa giúp người mình đặng khỏi làm tay khách-trú (ý là chớ may mắn cho đống-bang cà xứ). Tuy đó có hai tiem Annam lập ra rồi mà công chưa lấy chi làm đùm mà tránh mồi lợi cùng bọn nó.

Đây còn một lợi to hơn hết trong xứ là đường và mía, có lẽ máy ông này đã cũng chẳng biết thờ sùng xứ ta đây chẳng chi hơn là đường. Thường thường mỗi năm tháng này bọn khách đi cho tiền đường trước. Năm nay vì lời khi thị của bọn nó, nên nghề này chủ mĩa tinh tuyệt giá cũng hơn Shinoa. Vậy xin máy ông máy bà mau mau hùn nhau mà thầu mỗi lợi to về tay, và giúp người minh cho mau tàn phát.

Ấy cũng rất may mắn cho cả đồng-bang trong xứ.

CÔNG-DU.

Anhóa, 25 Septembre 1919.

Monsieur le chủ-bút,

Kính thăm ông và xin ông làm ơn ân hành bài này trong qui của ông.

Đoàn thể Anam tại Anhóa (Myho).

Mới đây M. Ng.-ngọc-Thảo xuống lập ra một tiệm bán bánh nước, trà cà-phê, cơm cháo và một thớt thịt heo.

Tiệm khai trương ngày chúa nhật (21-9-19), tế trụ đầu mứt thấy, chức việc láng cùng chư qui vị ở tại chợ Anhóa.

Hết thầy đều hôn-hở, vui-mừng vô cùng, khen ngợi chủ tiệm và các chức tiệm mới lập đặng miền-viên; và chẳng thèm dùng vật chi của quán chệt nữa. Có một chuyện này đáng cười, là vì bữa đó, có bọn con buôn chệt ở tại chợ cũng tới chúc mừng (cung lễ) nữa và kiếm lời em-điều mà xin Anam ta đứng tuyệt giao cũng nó rất lợi nghiệp.

Chà! Chết muôn đự ta, mà sao đặng!

Đức Instituteur (Anhóa).

Tại ai mà ra nông nổi!

Một người bạn-hữu mới tư cho tôi một khoản thơ của người ở Cù-lao-Giêng cũng là bạn-hữu của tôi gửi đến. Tôi mau xin phép đăng vào đây cho những người chẳng nhìn sự tuyệt-giao thương-mại này bởi sự hôn hòa xác-xược của khách-trủ mà ra, xem lấy cho tận mắt.

Thơ rằng

Sớ là bởi vậy nên tại Cù-lao-giêng mới có việc Anam đồng lòng tuyệt

giao với chinóis rất gắt. Mấy tháng nay thì cũng nghe chớ này chớ kia tây-chay chinóis mà ở đây chẳng hề có; cũng cứ việc mua bán với chệt.

Song mà ai cũng nghe chệt tại đây nói với người Anam rằng, Anam làm rộn chớ làm sao mà tây-chay được khách-trủ, một ngày một lộng những tiếng khi thị Annam, song cũng chẳng ai nói chi. Ngày nọ vợ của xã-trưởng tới một tiệm chệt mua một cái ống khói đèn thường khi bán \$10 nay nó bán \$20, người đàn-bà nói sao mắt quá. Xó trả lời rằng nghe nói Anam tây-chay khách-trủ nên bán \$20 thì ngày nửa bán 4 cái. Một ông Hương-sự no dau, thêm một con chó mực sai người đến tiệm chệt mua nó đôi 3 cái thì cũng nói như chệt kia vậy, còn gao thì nó dân nhân nơi thừng đưng gao rằng: « khách-trủ mua nó bán 2 su một to, Anam mua nó bán \$12 một to ».

Trong làng đều nghe đều giận hết thầy thì không đến tiếng chinóis cho nên 3, 4 ngày rày chẳng ai thêm mua của nó, nó giận đến quan Tham-biện thưa dân trong làng ngăn cản, không cho dân sự mua của nó và xử dụ-côn phá tiệm nó. Quan chủ tịch sai người tới xét thì không có chi ráo. Ấy là một việc nó cáo gian cho đồng-bang ta, Anam ai nghe càng thêm giận nữa, bởi vậy bây giờ tại đây 5 tiệm lớn chinóis bán đủ đồ, mỗi tiệm vốn từ một muốn sấp xuống, chúng nó lo buồn ăn năn không kịp là tại chúng nó khi thị ta, đầu bây giờ chúng ta đến cho không chúng ta cũng chẳng thèm.

Trong lúc này chớ chi mấy tiệm Annam Saigon sẵn đồ trong tiệm, chớ xuống đây mà bán thiệt khắt lắm chẳng sai! Chớ chi nhơn tâm lục-châu được như Longxuyen vậy thì chắt nỏ dăm khi để ta, và sẽ mau cuốn gói về Tàu.

Kính mà gặp Lê-hoàng-Muru là người xử sở tại thì đứ thơ này cho người coi rõ việc tại Cù-lao-giêng khách-trủ khi để Annam như vậy!

Amitties.

RANG de Benrê.

Báo việc quan
(Partie officielle)

Vi lời nghị quan quyền Thống-đốc Nam-kỳ ngày 18 septembre 1919 :

Thầy Nguyễn-văn-Hai, thơ-ký thi sai nhì hạng thuộc ngạch phủ Thông-đốc và các tỉnh Nam-kỳ, bỏ qua Agence économique bèn Pháp, đặng thăng chức thơ-ký thi sai nhất hạng kể từ ngày 14 juillet 1919 vì lẽ nổi cựu chức đã lâu.

Vi lời nghị quan quyền Thống-đốc Nam-kỳ ngày 24 septembre 1919 :

Bổ di

10 - Tổng chánh quan Hiệp-lý phủ Thông-đốc (2-bureau) thế cho thầy Đặng-văn-Lý

Thầy Nguyễn-văn-Diên, thơ-ký học tập đã sai từng làm Chầu-đốc mà chưa đi.

20 - Tổng chánh quan Tham-biện chủ tỉnh Chầu-đốc thế cho thầy Nguyễn-văn-Diên

Thầy Đặng-văn-Lý thơ-ký thi sai hạng ba đặng thăng sự phòng nhì.

HƯƠNG TRUYỀN
(Echos)

Lê kiều ảnh.

Nhà thờ La vang ở tỉnh Quảng-trị thờ Đức-chúa Mẹ rất có tiếng linh ứng nhiệm mầu. Nhà thờ ấy làm tại trên đỉnh núi. Xem cảnh thì rất nên tích đức trang nghiêm. - Thường người có đạo hoặc người lương, dù có bệnh hoạn hay là cầu khẩn sự gì, đến đó khấn đảo cũng ứng hiện, lắm sự linh nghiệm. - Xưa nay đã từng biết mấy người được nhờ ăn thiêng-liêng ấy; cho nên mỗi ba năm có một hội Kiệu ảnh thành Mê một lần, để cho mọi người được trông thấy oai nghi mầu nhiệm.

Hôm 3 Septembre là ngày mở hội tự mầy hôm trước đã thấy người ta lái lượm kéo đến Nhà thờ. Ở gia Huế, sở xe lửa có đặt thêm một chuyến xe riêng bán về khứ-hồi chỉ lấy tiền phân nửa nghe đầu số hơn bốn ngàn.

Tiền hành

Sáng hôm 2 Septembre quan-Trần đình ba nguyên Tuần-vũ Quảng Ngãi

ra phó nhậm ra tổng đốc Nghệ-an. Các quan lục bộ lên gia Huế đưa ngài đặng trình đồng lâm.

Văn Uyên
(Variété littéraire)

Cây-Chuối.

Loài chuối tinh anh tác tâm lòng, Khỏe minh thanh khí lúc ban đong, Sớm phơi trời xếp theo trời đáp, Già rụi con lên vừng đồng đòng, Sương đỏ đêm thu tàn đó lạnh, Gió xao nằng hạ quạt đưa nóng, Quanh trường lớn nhỏ giáng mưa lúc, Ngàn bóng trắng tàn đời cửa song.

BÔNG-DINH.

Đề: Tận đày hồi mới đời đầu
Đài gương soi thấu đầu đờu cho chảnh.

Tận mặt giai nhân gan ác lòng, Bài gương soi thấu đầu đeo không, Sàng trang Cung-Tuyệt gieo lời ngọc, Chương bóng Cung-Nga rơi giọt bóng, Song bất lăm phen ngựa đệp đưng, Gió đong mây độ đời phù đung, Chưa hay vàng độ đời đầu hời, Khẩn khích cùng chảnh kẻ giai đòng.

Liêm-Khê, BỒ-NHU-TYỆT

Tin Đông-dương

Té nhào!

Chiều hôm 3 Septembre ở gần nhà Thương có thầy thông kia đi cái xe Cao-sư nhà, khi đi thới đi đi đến một, thế mà gần đến đó bỗng có mụ nhà quê đi lần thườn giữa đường, coi bộ như một người điếc lạng li, cho nên khi xe đến khít thới tự nhiên mụ ấy chạy qua phía bên tay mặt. Thằng kéo xe thấy thế hoảng hồn lo tránh cho khỏi, nên kéo lướt xe lên đường lè rồi lếch nhếch xe ngã nghiêng ra một bên, nhưng thằng kéo xe có ý cảm gong xe day lại, thờ phải giả lia một gong, rồi cái thòng xe cũng bị lướt.

May sao không can gì đến người ngồi xe.

Người ở chốn đó hội, dù đi xe đi bộ cũng có sự nguy hiểm cả. Vậy nên có ý từ mới được.

Nº (95) FEUILLETON DU 29 SEPTEMBRE 1919.

ROMAN
OÁN HỒNG-QUẦN

Phùng-kim-Huê

(Ngòi-Sứ)

HỒI THỨ NAM (tiếp theo)

Trạng-Sư của Nam-Xương phân giải rồi, quan án hỏi tiền của còn lời chi nữa không? - Tiền của thầy đều nói không. Quan án tiếp hỏi Nam-Xương có lời chi chửi mình nữa không? Muốn xin to đầu chi nữa không? - Nam-Xương liền bậm:

« Tôi chẳng xin đầu chi khác hơn là xin tưng toà dung chẻ.

Đứt lời các quan đồng đứng dậy, vào phòng nghị-án.

Vào phòng giữa mặt các quan và nghị-viên thào-án, Quan-án mới để lời hỏi:

10 - Nam-Xương có phạm tội có sát nhơn chăng?

Đáp: Hai tiếng không, năm tiếng có.

20 - Nam-Xương có phạm tội đối nhâ-máy chăng?

Đáp: Cả thầy đều nói có.

30 - Nam-Xương có phạm tội sang đoạt của chăng?

Đáp: Thầy đều có.

40 - Nam-Xương có phạm tội vu oan giá hoa chăng?

Đáp: Thầy đều có.

50 - Nếu chiếu luật hình mà làm án tử có đáng chăng?

Đáp: năm tiếng nói đáng.

60 - Các quan có lời chi rồi chưa?

Nam-Xương chẳng?

Đáp: Không.

Ngoài đặng chạo-rao, kẻ luận vầy, người bàn khác, chớ đời-ba, nhờ năm-bảy, ai này đều xam-xi nhau mà nghị tội Nam-Xương, thoạt nghe tiếng chuông rung, biết rằng các quan trở ra án-đường, mới mới đem người vắn, trơ mắt vào tai, lòng đời quan to lên ăn.

Khi các quan an vị rồi, quan Chánh-án liền đọc án:

« Chiếu theo các tội trọng của Nam-Xương đã làm và hỏi tra minh bạch;

Chiếu theo các điều luật hình đã buộc;

Toà đại-hình xử « làm án tử Nam-Xương »

Đứt lời các quan đều lui vào hậu đưng; Sơn-dám bước lại cùng Nam-Xương đản ra, kể bên có Trạng-Sư theo an hi. Trạng-Sư nói:

Nhĩ hầy an tâm, đừng lo, có ngộ đây không đến đời gì mà sợ. Ngộ nguyên không ăn về Tam-Pháp Đại-lý hình mà kêu oan cho nì!

Nam-Xương nhìn vợ con kêu khóc sầm lức, rơi lụy mà than cùng Trạng-Sư:

« Ông thác đã đành, thậm nói con thơ về chớ, Xin Trạng-sư ráng sức rồi giùm cho ngộ kéo tội nghiệp! »

Chữ đặng nói, bỗng đầu từ cửa khám;

Trạng-sư cũng đòi bước đưa Nam-Xương vào trong, còn bao nhiêu người

lạc-mạch theo coi, đứng ngoài mà trông.

« Tôi từng thăm nỗi chẳng, rồi giầy lặc cũng phân tay về hết. Khi đem Nam-Xương vào ngục tung rồi, Trạng-sư với an-hi thêm vài lời rồi cũng lờ về phòng việc.

« Tôi nghĩ, án kết xong, các quan đồng ký tên với trạng-sư và Nam-Xương mà xin rồi an.

Ngày tháng như thoi đưa, thăm thoát đã năm tháng trường, Tam-pháp Đại-lý hình phé y trả lại.

Nam-Xương nói có hay nông nổi!

Ngồi trong ngục ngày thì đêm giờ, đem thì lán khác, đặng một ngày mắng một ngày, quá một đêm mừng một đêm, thiam

vải oan thiên địa qui thân; phò hộ sao cho cái từ bửu sanh, cho con còn thầy cha, vợ con thầy không, thì chẳng nguyên thì phát tới cửa không, làm tới Phật! Mãng có ngói mà thòng, lòng lừng bức rưng, dạ luông-ôn-rang, ăn chẳng biết ngon, ngũ không ăn giặc, ba mắt mình như màu lệ, thân mình bực nực đặng, mới nhơn rằng lột mặt sau mà lùn.

Cho đến vợ con Nam-Xương ở ngoài cũng chẳng biết chi! Văn-biến nhà cửa

niệm phong, gia tài tích lý rồi, mượn phò có náo nức người con mà đợi chớ, nhữ có của anh em giúp cho, bãng chảnh cũng ra thân khổ đời. Cái nói thăm này

lại bằng mười cái nói thăm cũ. Phùng-kim-Huê ngày tái ngục, Trạng-sư con Nam-Xương ở ngoài nghe điện

nào linh ứng, thân thân quan xa Trầu

dâm cúng thìn, nghe chửa nào đặc đạo

lời cầu, đầu cách từ quan san chẳng biết.

Lòng ước nguyện, tưởng có ngày mãn

nguyện, có để đầu lè trời vay trả định

phần; người đời mà thốt đức bất nhân,

để như tác trạng buồn như thoi.

(Còn nữa)

MỘNG-NHƯ-LÊ

XA-BONG MAT-XAY ĐEN

Vết lấm rỗ lấm

Hiệu con Rồng

HÀO-VINH Công-ty

114bis ANNAM
100 - Rue Lefebvre, Saigon
BOUYER & Cie

SOCIÉTÉ DES TABACS

DE L'INDOCHINE

(Đông - dương - Yên - diệp - Công - ty)

Tư-bản: 6.000.000 fr.

Chính sở Công-ty tại **PARIS**

Sở Cai-trị và công-xưởng tại **HANOI**

Đền-điền trồng thuốc lá tại **KIM-XUYỀN và VĂN-KHÉ**

Hiện có những thùng sau này gửi bán trong các hiệu:

XI-GÀ. NINA.

Thuốc chữa vẩn:

COQ (Con gà)

Thuốc vẩn: **FAVORITES.**

MÉTROPOLES

vấn vẩn

Và thế thuốc lá vẩn, chiếu, khách, hiệu

PAGODE (Cái chùa)

KHOẢN CHẤT THUY

(Nước suối ấm thanh)

VICHY

PHÁP-QUỐC-TUYÊN

VICHY CÉLESTINS

Có hai nguồn nước: Tại bích đầu Thôn, gần đầu Bàng-quang, tỉnh Pháp - Thọ-nâm-bình (đỏ) - Bưu máy chế HÍ-ĐỒ

VICHY GRANDE-GRILLE trị bình đau đầu và biếng ăn

VICHY HOPITAL trị bình thương tật, truyền nhiệt

Này coi chừng để giả mạo. Khi mua phải chỉ cho đúng

thứ nước nào mình muốn dùng.

VICHY-ÉTAT BIỂU TÊ

DEL VICHY-ÉTAT là muối tự nhiên trong nước suối kỳ mà ra. - Có hộp và có ve.

PASTILLES VICHY-ÉTAT mỗi hộp 50 viên rời uống chừng 2, 3

COMPINÉS VICHY-ÉTAT viên tròn để tiêu hóa.

đồng để cho mình dọn nước xít (Mới-khi-chất).

*Certificat de King: a:
Nelle nuit est embaumé et
Saigon le 29 Septembre 1919
W. G. C. G.*

Cách làm man té tiên

Viết thơ cho HĂNG ANNAM, HỒ-VĨNH CÔNG-TY, 146 bis Rue Lefebvre, biểu gửi contre-remboursement (cách tiền trao của lãnh nơi nhà đây thếp) một hộp một trăm ve dầu Essences de menthe, hiệu LÒ-TIÊN. 161 nhất trong cõi Đông dương, giá là mười tám đồng (15\$ 00) mà thôi. Về bản lễ lại cho trong vòng quen lớn một ve hai cật (0\$ 20) - mỗi ve lời 50c, một trăm ve lời 5 đồng bạc.

Bán một hộp lời 5 đồng bạc, mười hộp lời năm chục, một trăm hộp lời năm trăm đồng bạc!!
Viết thơ đi, đừng bỏ qua dịp làm tiên, uống làm. Bằng đâu lời lì 50c lời nhiều, bán buôn quen thói, làm giàu chẳng bao lâu!

Cho không! Hãy coi cho kỹ. - Kì tử ngày nay một trăm người nào gờ, thơ đến mà mua dầu trước, HĂNG ANNAM HỒ-VĨNH CÔNG-TY sẽ vui lòng gửi cho không một kilo xấp xỉ một xây thiệt, hiệu ngựa một sung. (La Licorne), 161 nhất trong cõi Đông-Dương hay là một ve dầu thơm Essence pour Lotion: Eau de Cologne, Quinine, foie coupé để làm đi một lít các thứ dầu thơm kỳ), tỳ thích ai muốn thử nào cũng được!
Hãy viết thơ mau đi, đừng bỏ mất cơ hội làm té tiên uống làm!

HĂNG ANNAM, HỒ-VĨNH & Co
146 bis Rue Lefebvre Saigon
Kính đôn.

CORDONNERIE-CHAPPELLERIE TONKINOISE

GRAVURE SUR MÉTAUX ET MARBRES

NGUYỄN-CHÍ-HÒA

SAIGON - 83, Rue Catinat, 83 - SAIGON

TIỆM ĐÓNG GIÀY của tôi làm theo kiểu Langsa kim thời.

Tôi làm kỹ càng và thiết tình bằng các thứ Da bên tây hết và tinh phải giá không mất, chứ không phải như chỗ khác làm pha Da-xấu mà bán rẻ.

Tôi có bán nhiều kiểu nón Casque thiết nhẹ và chắc, loại bằng Ni-xám hồ Trảng và Vàng.

Tôi cũng có thợ giỏi khác Con-đầu Bàng-đồng chạm Mổ-bia đá Cẩm-thạch dễ mà.

Có sẵn Sách Mẫu (CATALÔ) đủ kiểu và các thứ màu da gửi đến cho Quý vị lựa.

BÁN-SỈ CỒ GIÁ RIÊNG.
NGUYỄN-CHÍ-HÒA Kính mời.

PHẢI DÙNG THUỐC BỒ VÀ TRỊ ĐAM
THIỆT HIỆU LÀ
ELIXIR TONIQUE ANTIGLAIREUX
Của ông Trương-y GUILLÉ

Từ tám mươi năm nay thuốc ELIXIR có chế đường của quan lương-y GUILLÉ lấy làm thần hiệu trong những bệnh HƯ PHẾ, đau trong TÍ VỊ, đau nơi TRÁI TIM, ĐAU GÁN, ĐAU MÌNH, MẾT VỎ DA, hoặc CHÓI NƯỚC, BỊNH KIẾT, BỊNH HO ĐÀM, BỊNH CỬU, GHỀ CHỐC NGOÀI DA và bệnh CỎ TRỪNG LÁI TRONG BỤNG.

Ấy là một thứ THUỐC XỔ rõ tên và rất hiệu nghiệm làm cho HUYẾT RA TINH KHIẾT. Những bệnh gốc bởi ĐAM hay là MẬT phát ra thì uống nó hay lắm.

Đắt khi thuốc trị đăm nào mà không có dấu ký tên PAUL GAGE thì chớ dùng.

LẠI CÓ MỘT THỨ THUỐC HOÀN XỔ cũng rất trong thứ Elixir Tonique Antiglaireux của quan lương-y Guillé.

Thước chế trở thuốc này là nhà: PAUL GAGE FILS, một họang báo chế y sinh, đường GUYELLE ST-BERMAIN số 61 số 9, P. LUI DE THOAN PARIS.

VÀ TRƯNG SẮC ĐƯỢC PHÒNG ĐEM CỎ HÁN

CÓ MỘT MINH NHÀ NAY CÓ QUYỀN
TRAY MẶT ĐỒ NHÀ ĐỐC SÔNG VÀ LÂM XE MÁY
TẠI TRẦN St-Étienne
MÀ THỜI

MAG. F. MICHEL, CAFFORT Successeur & đường Catinat số 36 SAIGON

Có Bán SÙNG
Đồ thờ và đồ lễ. BÌ,
THUỐC, ĐẠN, XE-MÁY, ĐỒNG-HỒ
và đồ NỮ-TRANG. BỞ ĐÀ TẾT LẠI GIÁ RẺ
Lục-Châu muốn mua vật chi thì xin đi thơ như vậy.
M. F. MICHEL, CAFFORT Successeur, 36 Rue Catinat. - SAIGON.

Saigon - Imp. de l'Union
L'Administrateur Gérant: NGUYỄN-VĂN-CỬA